คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา : มิติใหม่ของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Quality educational quality in educational institutions using multiple intelligences theory : A New Dimension of Educational Management for Sustainable Development

พระใบฎีกาวิเชียร แดงประเสริฐ*
PhraBaidika Wichian Dangprasert*
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
Mahachulalongkornrajavidyalaya University*

บทคัดย่อ

คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจซึ่งจะเป็นการตอบสนองผู้เรียนก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการศึกษาที่ยั่งยืน นับเป็นสิ่งที่ท้าทาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา ดังที่โฮวาร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, 1983) เสนอแนวคิดว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหน ตัวอย่างเช่น ถ้าเด็กคนหนึ่งไม่มีความสามารถในการคิดคำนวณเลย เขาก็สามารถเก่งในวิชาอื่นก็ได้ อย่างเช่น ศิลปะ เป็นต้น ในเรื่องนี้การ์ดเนอร์ไม่ได้บอกว่าเด็กคนนั้นจะเก่งแต่วิชานั้นวิชาเดียว แต่อาจจะมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน อย่างน้อยเขาก็จะมีหนึ่งหรือสองคุณสมบัติที่เด่นชัด มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้นในทำนองเดียวกันการจะบอกว่าเด็กคนหนึ่งฉลาด หรือมีความสามารถมากน้อยเพียงใด ถ้าเรานำระดับสติปัญญาหรือไอคิว ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมาเป็นมาตรวัด ก็อาจได้ผลเพียงเสี้ยวเดียว เพราะว่าวัดได้เพียงเรื่องของภาษา ตรรกศาสตร์ คณิตศาสตร์ และมิติสัมพันธ์เพียงบางส่วนเท่านั้น ยังมีความสามารถอีกหลายด้านที่แบบทดสอบในปัจจุบันไม่สามารถวัดได้ครอบคลุมถึง เช่น เรื่องของความสามารถทางดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถทางศิลปะ เป็นต้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการการใช้ทฤษฎีพหุปัญญา ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถและความถนัดที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในวิชาที่ตนถนัด และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้แก่ “นักเรียน” ในสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ และให้สามารถพัฒนาสติปัญญาของแต่ละบุคคลได้เต็มศักยภาพ จึงเป็นมิติใหม่ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยการใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย และสอดคล้องกับสภาพปัญหา บริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดการพัฒนาตนเอง สังคม และท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผลที่เกิดขึ้นตามมา ก็คือโรงเรียนก็จะเป็นสมบัติของชุมชนที่จะต้องมี

บทบาทหน้าที่พัฒนาการศึกษาในทุกระบบ และทุกมิติ โดยมีโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เป็นหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อไป
คำสำคัญ: คุณภาพการศึกษา, ทฤษฎีพหุปัญญา, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

Educational quality in educational institutions by using teaching and learning management that responds to learners according to their aptitudes and interests, which will respond to learners, leading to sustainable educational development. It's a challenge. especially teaching and learning using the theory of multiple intelligences As Howard Gardner (Howard Gardner, 1983) suggests the idea that There are many aspects of human intelligence that are equally important. It depends on who stands out in which area. For example, if a child has no numeracy at all, He can also excel in other subjects such as art, etc. In this regard, Gardner did not say that the boy would be good at only one subject. But probably talented in many areas, at least he has one or two distinct qualities. It focuses on developing the ability to apply knowledge, skills, attitudes and characteristics in a holistic way in work. Problem-solving and living is a teaching that is linked to real life. Learning to be able to use it in different situations is learning to take advantage. It is not just learning to know, in the same way to say that a child is smart. Or how much ability If we take the level of intelligence or IQ that are currently used as a measure It may only have a fraction of the effect. Because it can only measure language, logic, mathematics, and spatial dimensions only. There are many areas of competence that current tests cannot cover such as musical ability. athletic ability and artistic abilities, etc.

This article aims to present an approach to use the theory of multiple intelligences. in educational management of educational institutions for sustainable educational development with an integrated learning management model To enhance the abilities and aptitudes that are appropriate and consistent with the learners. The students who learned according to the developed learning management model had desirable characteristics. according to the specified criteria The Learners have higher academic achievement in the subjects they specialize in. and to improve the educational quality of educational institutions by using the theory of multiple intelligences for sustainable development for "students" in educational institutions with quality and to be able to develop the intelligence of each person to their full potential Therefore, it is a new dimension of education management in educational institutions in the present day. by using the theory of multiple intelligences To be a tool to develop the intelligence of learners with a goal and consistent with the problem community context and needs In order to enable people in the community to develop themselves, society and the local

community sustainably. consequences That is, the school will be the property of the community that must have a duty to develop education in all systems and dimensions, with the school as the operator to organize learning activities that emphasize the use of multiple intelligences as the main point in educational management. to develop people for sustainable development in the future

Keyword: Educational Quality, Multiple Intelligences Theory, Sustainable Development

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ผู้ที่จะประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้นจะต้องเป็นคนเข้มแข็งและแข็งแกร่ง มีความคิดที่สร้างสรรค์ มีไหวพริบที่ไม่ใช่ใช้เพียงแค่ความฉลาดเท่านั้น แต่ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและที่สำคัญจะต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยได้ตัวเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้จะต้องสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากทรัพยากร การเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้ไปบูรณาการกับทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพ โดยการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะตามสติปัญญาของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งจะช่วยเพิ่มศักยภาพ โอกาสและความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจภายในประเทศและด้วย แนวโน้มการเป็นสังคมผู้สูงอายุและสัดส่วนของประชากรในวัยทำงานที่ลดลงเรื่อย ๆ ทรัพยากรมนุษย์ ที่มีทักษะคือ ปัจจัยสำคัญของความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในอนาคต ดังนั้นคุณภาพของการจัดการศึกษาตลอดจนสติปัญญาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนรวมทั้งทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะตอบโจทย์ดังกล่าว

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ 6 ประเด็น คือ 1) ผู้เรียนขาดทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การระบุปัญหาชุมชนและไม่สามารถจัดลำดับปัญหาของชุมชนได้ 2) ผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน 3) ผู้เรียนมีช่วงอายุที่แตกต่างกันทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยในการเรียนรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) ผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนให้มีความหลากหลาย 5) ผู้สอนต้องมีวิธีกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานแบบมีส่วนร่วม และ 6) ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอแนะวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้เด็กเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีตัวชี้วัดจำนวนมาก ไม่สอดคล้องตามหลักพัฒนาการของผู้เรียนดังนั้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาสำหรับครูผู้สอน เพื่อให้มีความยืดหยุ่นสูงและสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้ครูสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้พัฒนาไปตามลำดับขั้นเหมาะสมกับวัยสติปัญญาและบริบททางสังคมในสภาวการณ์ปัจจุบันหัวใจสำคัญของการศึกษาคือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” ในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้นั้นทฤษฎีพหุปัญญา จึงมีบทบาทและสำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสติปัญญาของแต่ละบุคคลสามารถใช้ได้ในชีวิตจริง สำหรับทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) เป็นทฤษฎีที่ถูกนำเสนอโดย ศาสตราจารย์โฮวาร์ด การ์ดเนอร์

(Howard Gardner) นักจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาวาร์ด สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องของเชาว์ปัญญา หรือความฉลาดของมนุษย์นั้น 2 ประการคือ

1. ความฉลาดของมนุษย์ ไม่ได้มีเพียงเรื่องของภาษา หรือ คณิตศาสตร์ แต่มีความหลากหลายไม่ต่ำกว่า 7 ด้าน ซึ่งความหลากหลายนี้มีการผสมผสานกัน และนำมาสู่แบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล

2. ความฉลาดของมนุษย์นั้นไม่ใช่สิ่งที่คงที่ คือ ไม่ใช่สิ่งที่คงไว้ในระดับนั้นตั้งแต่เกิด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับการส่งเสริมในการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

ซึ่งจากความเชื่อพื้นฐานทั้ง 2 ประการนี้ ทำให้เราสามารถบอกถึงความหมายของทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ได้ว่า เป็นทฤษฎีที่บอกถึงความฉลาดของมนุษย์ที่มีหลากหลายด้านแตกต่างกัน แต่มีความสอดคล้องกัน โดยจะแสดงเป็นจุดเด่นจุดด้อยตามความแตกต่างและลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล

ซึ่งเริ่มแรกนั้น ทฤษฎีพหุปัญญา ศาสตราจารย์โฮวาร์ด ได้ระบุว่ามีความฉลาดของมนุษย์อย่างน้อย 7 ด้านที่มีความแตกต่างกัน ก่อนจะเพิ่มมาเป็น 8 ด้าน และ 9 ด้านในภายหลัง หลังจากได้มีการศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งแต่ละด้านของความฉลาดในทฤษฎีพหุปัญญานั้น ประกอบด้วย

1. เชาว์ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความฉลาดในด้านการใช้ภาษา สามารถจดจำคำและตัวอักษรต่าง ๆ ได้ดี มีนิสัยรักการอ่าน ชอบแสดงความคิดเห็นผ่านการเขียนและการพูด มีทักษะในการเรียนรู้ทางภาษาได้ดี การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การเรียนรู้ผ่านการอ่านหนังสือ นิทาน บทความ บทกลอน เล่นเกมปริศนาคำทาย พูดคุยสนทนากับถึงประเด็นต่าง ๆ การอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นโดยการเขียน เป็นต้น

2. เชาว์ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical – Mathmatical Intelligence) คือ ความฉลาดในด้านของการมีทักษะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีความคิดเป็นตรรกะ ชอบพิสูจน์ความจริงด้วยการทดลองแก้ปัญหา ชอบทำงานกับตัวเลข มีการทำงานอย่างเป็นระเบียบแบบแผน มีความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ เกมเกี่ยวกับตัวเลข กิจกรรมการทดลอง การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ การแก้โจทย์ปัญหา และฝึกทักษะในการคิดคำนวณ เป็นต้น

3. เชาว์ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual – Spatial Intelligence) คือ ความฉลาดในเรื่องของความเข้าใจในขนาด พื้นที่ และทิศทางมีความชื่นชอบในกิจกรรมศิลปะ การคิดจิตนาการ ชอบขีดเขียน มีความเข้าใจในเรื่องทิศทาง แผนที่ และรูปทรงเรขาคณิต มีมุมมองทางศิลปะที่ดี ชอบแสดงออกเป็นภาพวาดมากกว่าตัวอักษร การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การใช้กิจกรรมศิลปะ เล่นเกมปริศนาอักษรไขว้ เกมหาสมบัติจากแผนที่ การถ่ายภาพ สเก็ตภาพ การเขียนบันทึกไดอารี่ การทำ Mind Mapping และการจัดทัศนศึกษาเพื่อไปชมนิทรรศการหรือพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

4. เชาว์ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความฉลาดในการเล่นดนตรี แยกแยะเสียงต่าง ๆ ได้ดี ชอบร้องรำทำเพลง สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ดี รู้จักจังหวะและทำนอง ทำงานและจดจำเนื้อหาต่าง ๆ ได้ดีเมื่ออยู่ท่ามกลางเสียงดนตรี การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ ให้เรียนรู้ผ่านบทเพลงและจังหวะ การเล่นรำทำเพลง การเรียนดนตรี และการจัดทัศนศึกษาในการชมดนตรีหรือคอนเสิร์ต เป็นต้น

5. เชาว์ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily – Kinesthetic Intelligence) คือ ความฉลาดในด้านของการมีทักษะในการเคลื่อนไหว ชอบที่จะเคลื่อนไหวร่างกายเป็นประจำ มีความกระตือรือร้น ชอบออกกำลังกาย และชอบเต้นรำ มีทักษะในการเคลื่อนไหวที่ดี สามารถจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เมื่อผ่านการปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การฝึกเป็นนักกีฬาหรือนักเต้น ใช้กิจกรรมกีฬาและการเต้นรำ มาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวและลงมือปฏิบัติจริง เป็นต้น

6. เชาว์ปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความฉลาดในการมีมนุษย์สัมพันธ์ มีเพื่อนมาก เข้าใจผู้อื่น รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม ชอบมีส่วนร่วมในกลุ่ม พูดจาสนทนากับผู้อื่นได้ดี มีทักษะในการจูงใจคน การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การจัดกิจกรรมแบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

7. เชาว์ปัญญาด้านความเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความฉลาดในการเข้าใจตนเอง มีความสันโดษ ชอบนั่งคิดอะไรเงียบ ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง มีจินตนาการและความคิดที่เป็นอิสระ มีความเข้าใจในตัวเองสูง ชอบทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การศึกษารายบุคคล ให้อิสระในการทำงานเพียงลำพัง และส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักนับถือตัวเอง และเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง

8. เชาว์ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความฉลาดในการเข้าใจธรรมชาติ รักธรรมชาติ ชอบเลี้ยงสัตว์ สนใจในเรื่องต่าง ๆ ของธรรมชาติทั้งพืชพรรณ สิ่งมีชีวิตและดินฟ้าอากาศ เป็นนักอนุรักษ์ และปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้ดี การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ การทำกิจกรรมผ่านการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การสำรวจธรรมชาติ และการทำกิจกรรมออกค่ายหรือรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

9. เชาว์ปัญญาในการคิดใคร่ครวญหรือ การดำรงอยู่ของชีวิต (Existential intelligence) คือ ความฉลาดในการรู้จักคิดใคร่ครวญ ชอบคิด สงสัยใคร่รู้ และตั้งคำถามกับตัวเองในเรื่องความเป็นไปต่าง ๆ ในชีวิต ชอบเฝ้าดูผู้คนและสนใจในเรื่องของปรัชญา และความเป็นมาเกี่ยวกับมนุษย์ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความฉลาดในด้านนี้คือ และเรียนรู้ผ่านเรื่องราวปรัชญาต่าง ๆ การนั่งสมาธิและการสำรวจผู้คน

ทฤษฎีนี้ ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นความสำคัญใน 3 เรื่องหลัก ดังนี้ 1) แต่ละคน ควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้ปัญญาด้านที่ถนัด เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ 2) ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดรับกับปัญญาที่มีอยู่หลายด้าน 3) ในการประเมินการเรียนรู้ ควรวัดจากเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถครอบคลุมปัญญาในแต่ละด้าน ทฤษฎีพหุปัญญาชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีหลายด้าน หลายมุม แต่ละ ด้านก็มีความอิสระในการพัฒนาตัวของมันเองให้เจริญงอกงาม ในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกัน เติมเต็มซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน คนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน หรืออาจไม่เก่งเลยสักด้าน แต่ที่ชัดเจน คือ แต่ละคนมักมีปัญญา ด้านใดด้านหนึ่งโดดเด่นกว่าเสมอ ไม่มีใครที่มีปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว นับเป็นทฤษฎีที่ช่วยจุดประกายความหวัง เปิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษาด้านสติปัญญาของมนุษย์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งในกลุ่มเด็กปกติเด็กที่มีความบกพร่อง และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

จากทักษะทางการรู้คิดไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้พหุปัญญาเป็นฐาน มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคน มีโอกาสใช้พหุปัญญาของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมร่วมกัน เกิดสมรรถนะด้านต่าง ๆ อย่างบูรณาการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะบูรณาการ ความแตกต่างในพหุปัญญาของผู้เรียนในชั้นเรียนที่ผ่านการประเมิน เบื้องต้นมาแล้วว่าผู้เรียนแต่ละคนมีพหุปัญญาที่โดดเด่นด้านใด

ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ในความคิดรวบยอดหลัก (Main concept) โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนอง พหุปัญญาของผู้เรียน ผู้สอนที่เข้าใจทักษะทางการรู้คิด (Cognitive skills) จะสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย แสดงตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังตารางต่อไปนี้

พหุปัญญา	ทักษะทางการรู้คิด	ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านภาษา (Linguistic)	การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสื่อสาร	• ฟังเรื่องเล่า ฟังข่าว • พูดเล่าเรื่อง พูดนำเสนอ • อ่านบทละคร อ่านเรื่องสั้น • เขียนข่าวสั้น เรื่องสั้น • แต่งนิทาน เขียนบทร้อยกรอง• ฟังนิทาน ฟังเรื่องเล่า• เล่าเรื่อง เล่านิทาน • กิจกรรมอื่น ๆ
ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical)	การให้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ การคิดให้เหตุผลเชิงตรรกะ	• เล่มเกมคณิตศาสตร์ • ให้เหตุผลสนับสนุนความคิด • แสวงหาแบบรูป (Patterns) • ออกแบบการทดลอง • คิดคำนวณ • ใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ • เขียน Code คำสั่ง • ออกแบบโปรแกรม • ออกแบบขั้นตอนการทำงาน • กิจกรรมอื่น ๆ
พหุปัญญา	ทักษะทางการรู้คิด	ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial)	การรับรู้เชิงมิติสัมพันธ์ การทำงานกับสิ่งที่จับต้องได้ การทำงานด้านทัศนศิลป์ การนำทางเชิงพื้นที่ (Spatial Navigation)	• สร้าง model หรือแบบจำลอง • ออกแบบเส้นทาง • ลำดับขั้นการเดินทาง • เขียนนำเสนอความรู้ความคิดโดยใช้ concept mapping, mind mapping, Venn diagrams, Timelines • กิจกรรมอื่นๆ
ด้านดนตรี (Musical)	การรับรู้ทางดนตรี การตอบสนองทางดนตรี การสร้างผลงานทางดนตรี	• ฟังเพลง • แต่งเพลง • ร้องเพลง • นำเสนอผลงานด้วยเพลง • ออกแบบทำนอง • เล่นดนตรี • กิจกรรมอื่น ๆ
ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล (Interpersonal)	การรับรู้เชิงสังคม การเข้าใจบุคคลอื่น การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ	• ร่วมกันทำโครงงานกับเพื่อน • จับคู่ทำกิจกรรมกับเพื่อน • สัมภาษณ์บุคคลอื่น • แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน • ปรึกษาหารือกับเพื่อน • กิจกรรมอื่น ๆ
ความเข้าใจตนเอง (Intrapersonal)	การตระหนักรู้ในตนเอง การกำกับตนเอง การ	• เขียนสะท้อนคิดตนเอง • ถอดบทเรียนตนเอง • กำหนดเป้าหมายของตนเอง • วางแผนการเรียนรู้ของ

	จัดการตนเอง การควบคุมตนเอง	ตนเอง • ประเมินตนเอง • เขียน Journal writing • กิจกรรมอื่น ๆ
ด้านธรรมชาติ (Naturalist)	การทำความเข้าใจสรรพสิ่งรอบตัว การชื่นชมธรรมชาติ ความไวต่อธรรมชาติ	• ดูแลสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน • สำรวจต้นไม้ในโรงเรียน • สังเกตพฤติกรรมสัตว์ต่าง ๆ • ฟังเสียงธรรมชาติรอบตัว • กิจกรรมอื่น ๆ
ด้านจิตนิยมหรือการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential)	การตั้งคำถามเกี่ยวกับการดำรงอยู่ ของมนุษย์	• ตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณค่าของ การมีชีวิตอยู่ • สะท้อนคิดคุณค่าของตนเอง • กระตุ้นบุคคลอื่นให้เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง • กิจกรรมอื่น ๆ

ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย อย่างสอดคล้องกับทักษะการรู้คิดในแต่ละด้านของพหุปัญญา โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพหุปัญญาของผู้เรียน จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และเกิดการเรียนรู้เชิงลึก

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพหุปัญญา

ผู้สอนสามารถใช้ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับ Core cognitive units สำหรับพหุปัญญาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน โดยนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพหุปัญญาของตนเองร่วมกับเพื่อน ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนรู้ที่ดีแล้วยังช่วยเสริมสร้างพหุปัญญาและสมรรถนะของผู้เรียนไปพร้อมกัน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพหุปัญญาที่เป็นระบบ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์พหุปัญญาของผู้เรียนรายบุคคลเชื่อมโยงกับ การวิเคราะห์ความคิดรวบยอดหลัก หรือ Main concept ซึ่งจะทำ ให้ผู้สอนทราบว่า ผู้เรียนที่มีพหุปัญญาแตกต่างกันจะสามารถเรียนรู้ Concept เดียวกันได้อย่างไร

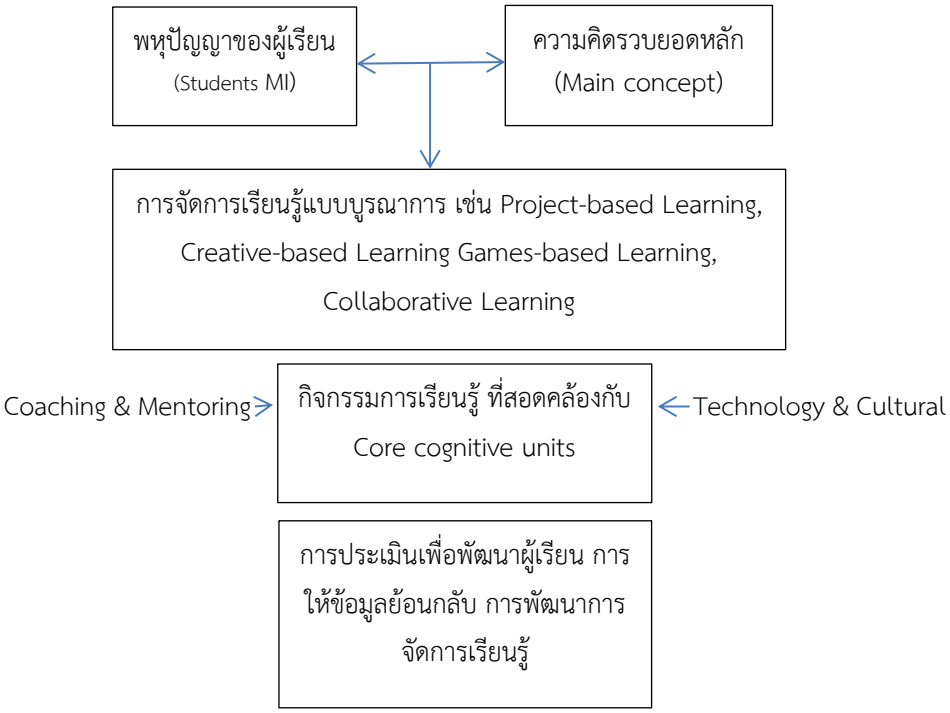
2. กำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก หรือ Active Learning Approach ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความราบรื่น (Smooth) มีความต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับธรรมชาติของความความคิดรวบยอดหลัก (Nature of Concept) 8

3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้และตอบสนองพหุปัญญาของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถตรึงความสนใจของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนที่มีพหุปัญญาต่างกันมีพื้นที่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับพหุปัญญาของเพื่อน กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะตอบโจทย์ความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน โดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความหลากหลายให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสใช้พหุปัญญาของตนในการเรียนรู้

4. จัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับพหุปัญญาของผู้เรียน บริบททางเทคโนโลยี บริบททางสังคม และวัฒนธรรม โดยผู้สอนใช้บทบาท Coaching & Mentoring ให้ผู้เรียนใช้พหุปัญญาของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพระหว่างการจัดการเรียนรู้ผู้สอนต้องใจกว้าง ใจเย็นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนแสดงความเก่งของตนเองออกมา

5. ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเชื่อมั่นในการใช้พหุปัญญาของตนเองในการเรียนรู้ และสร้าง Growth mindset ให้ผู้เรียนเข้าใจว่าเพื่อนแต่ละคนมีความเก่ง ไม่

เหมือนกันแต่เราสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ และจงใช้ความเก่ง หรือพหุปัญญาของตนให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพประกอบ : การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพหุปัญญา

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพหุปัญญามีความหลากหลาย แปรผันไปตามธรรมชาติของผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน ความคิดรวบยอดหลัก (Main concept) และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพหุปัญญาด้วยตนเอง ประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

สถานศึกษาจะเกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นจะต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะตามที่หลักสูตรแต่ละระดับคาดหวังเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตน ความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวตลอดชีวิตซึ่งการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ และให้สามารถพัฒนาสมรรถนะของแต่ละบุคคลได้เต็มศักยภาพนั้น จึงเป็นมิติใหม่ของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน โดยการใช้ทฤษฎีพหุปัญญาในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา จึงเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้แก่ผู้เรียนนั้น ทฤษฎีพหุปัญญา ของการ์ดเนอร์ ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายทางปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีหลายด้าน หลายมุม แต่ละด้านก็มีความอิสระในการพัฒนาตัวของมันเองให้เจริญงอกงาม ในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกัน เติมเต็มซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน คนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน หรืออาจไม่เก่งเลยสักด้าน แต่ที่ชัดเจนคือ แต่ละคนมักมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งโดดเด่นกว่าเสมอ ไม่มีใครที่มีปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียวนับเป็นทฤษฎีที่ช่วยจุดประกายความหวัง เปิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษาด้าน

สติปัญญาของมนุษย์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งในกลุ่มเด็กปกติ เด็กที่มีความบกพร่อง และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นความสำคัญใน 3 เรื่องหลัก ดังนี้

1. แต่ละคน ควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้ปัญญาด้านที่ถนัด เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้

2. ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดรับกับปัญญาที่มีอยู่หลายด้าน

3. ในการประเมินการเรียนรู้ ควรวัดจากเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถครอบคลุมปัญญาในแต่ละด้าน

พหุปัญญาในชั้นเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างด้านพหุปัญญาของผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ พหุปัญญาที่โดดเด่นของตนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็น Coach และ Mentor โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดหลัก (Main concept) พัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย และสอดคล้องกับสภาพปัญหา บริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อที่จะทำให้คนในชุมชนเกิดการพัฒนาตนเอง สังคม และท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผลที่เกิดขึ้นตามมา ก็คือโรงเรียนก็จะเป็นสมบัติของชุมชนที่จะต้องมีบทบาทหน้าที่ พัฒนาการศึกษาในทุกระบบ และทุกมิติ ทั้งนี้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการแก้ไข กฎระเบียบ ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยอิสระที่เน้นการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของโรงเรียนและการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา เป็นฐานคิดในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คน สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อไป

ไม่ว่าคุณจะเห็นด้วยหรือไม่กับ “ทฤษฎีพหุปัญญา” ที่ได้มีการโต้เถียงกันด้วยวิธีที่ดีที่สุดในเรื่องการเรียนการสอนของเด็ก ทฤษฎีนี้ไม่ได้มีการพิสูจน์หรือมีหลักฐานใด ๆ อ้างอิงในเชิงวิทยาศาสตร์ ถ้าเป็นผู้เขียน ถ้าหากผู้เขียนอยากให้ลูกรักการเขียน แต่ตัวเขาเองชอบไดโนเสาร์ ผู้เขียนก็จะให้เขาเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับไดโนเสาร์ การใช้ทฤษฎีพหุปัญญาของศาสตราจารย์การ์ดเนอร์ดูจะไม่ประสบความสำเร็จมาก เพราะสิ่งที่สำคัญว่า คือการที่โรงเรียนหรือครูผู้สอนเลือกและนำมาปรับใช้ได้เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิกูล ชุ่มมั่น. (2563). อุตสาหกรรมศึกษาและการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. *14*(2), 60-74.

ยุทธนา กาเด็ม. (2564). **แนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม**. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และคณะ. (2564). **พหุปัญญาในชั้นเรียน Multiple Intelligence in Classroom**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิตจำกัด.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). **หลักการสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุมาพร เทียมทัด. (2556). ทฤษฎีพหุปัญญา. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. *30*(87), 9-14.

McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, *28*(1), 1-14.

Joyce, B. & Weil, M. (1996). **Model of teaching**. London: Allyn and Bacon.

Gardner, Howard. (1983). “Multiple Intelligence,” *The In theory in Practice*. 76(8), 92 - 102.

Gardner, Howard. (2006). **Five Minds for the Future**. Boston: Harvard Business School.